

اصول کارگردانی

سینما

تألیف : دکتر محمد رضا گل بهار

9

نادیا گل بهار

سرشناسه	:	۱۳۳۹ گل بهار، محمدرضا،
عنوان و نام پدیدآور	:	اصول کارگردانی سینما/تألیف محمدرضا گل‌بهار و نادیا گل‌بهار.
مشخصات نشر	:	۱۳۹۴ تهران: محمدرضا گل‌بهار،
مشخصات ظاهری	:	۲۹۰ص: مصور.
شابک	:	۱۵۰۰۰ ریل ۶-3692-04-978-600
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	سینما - تهیه و کارگردانی
شناسه افزوده	:	۱۳۶۷ گل‌بهار، نادیا،
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۴ ۸۵۰ گ۹ت/۹/۱۹۹۵ PN
رده بندی دیویی	:	۷۹۱/۴۳.۲۳۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۹۷۲۹۴۱

اصول کارگردانی سینما

دکتر محمدرضا گل بهار و نادیا گل بهار

- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۳۶۹۲-۶
- قطع : رقعی
- تعداد صفحه: ۲۹۰
- نوبت چاپ : اول، ۱۳۹۴
- شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
- ناظر فنی نشر : مریم شاملو
- ۱۵۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-04-3692-6

9

786000 436926

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار
۱۵	فصل اول : نقش کارگردان سینما
۱۶	سینما حرفه ای گروهی
۱۷	کارگردان عامل وحدت بخش
۱۹	وظایف کارگردان
۲۱	تاریخچه تحول نقش کارگردان
۲۷	فصل دوم : فیلمنامه و قواعد آن
۲۷	مراحل تولید فیلم
۳۰	اجزا ساختمانی فیلم
۳۲	کارگردان و فیلمنامه
۳۳	تعریف فیلمنامه
۳۳	تاریخچه فیلمنامه نویسی

۳۵		مراحل تکوین فیلمنامه
۴۶		شیوه های برخورد کارگردان با متن فیلمنامه
۴۸		انتخاب فیلمنامه مناسب
۵۰		بازخوانی فیلمنامه
۵۶		روش های نگارش فیلمنامه
۵۸		سناریو کارگردانی (Script)
۵۸		نگارش اسکرپیت
۶۱		فصل سوم : بودجه تولید فیلم
۶۱		پیش تولید فیلم
۶۱		برآورد بودجه
۶۲		راههای تامین بودجه
۶۴		مسیرهای صرفه جویی
۶۵		آیتم های بودجه بندی فیلم
۶۶		روابط خلاقه عوامل کلیدی
۷۲		فصل چهارم : بازیگری در سینما
۷۲		ویژگی های بازیگری سینما
۷۳		انواع نقش ها در سینما
۷۴		رابطه کارگردان و بازیگر
۷۸		شیوه های انتخاب بازیگر

۸۰	بازیگر حرفه ای و آماتور
۸۵	فصل پنجم : دکوپاژ در سینما
۸۵	مفهوم و جایگاه دکوپاژ
۸۸	دکوپاژ به چه عواملی بستگی دارد؟
۸۹	۱- متن فیلمنامه و درونمایه اثر
۹۱	۲- امکانات تکنیکی و فنی و بودجه
۹۲	۳- سبک کارگردان
۹۳	انواع سبک
۹۵	عوامل سازنده سبک در سینما
۱۰۱	شیوه های نگارش دکوپاژ
۱۰۴	فصل ششم : ترکیب بندی
۱۰۴	تعریف ترکیب بندی (Composition)
۱۰۵	رابطه کادر بندی با ترکیب بندی
۱۰۹	رابطه ترکیب بندی و میزانشن
۱۱۰	وظایف ترکیب بندی
۱۱۰	عناصر ترکیب بندی
۱۱۲	انواع ترکیب بندی
۱۱۹	وزن تصویری
۱۲۳	فصل هفتم : دیدگاه و حرکت دوربین

۱۲۳	ارتفاع و زاویه دوربین
۱۲۹	حرکات دوربین
۱۳۰	۱- حرکت محوری
۱۳۳	۲- حرکت جابجایی
۱۳۸	۳- حرکت عدسی
۱۴۸	فصل هشتم : نور پردازی در سینما
۱۴۸	اهمیت و ویژگی های نور
۱۵۱	سبک های نورپردازی
۱۵۴	رابطه سبک نورپردازی با محتوا
۱۵۵	کارکردهای نور
۱۵۷	سنجش نور
۱۶۶	ارتباط کیفیت تصویر با فیلم خام
۱۶۹	فصل نهم : نقش صدا در سینما
۱۶۹	صدا و ویژگی های آن
۱۷۷	فصل دهم : کادر پرده سینما
۱۷۷	قطع فیلم و قاب تصویر
۱۷۷	تاریخچه قطع فیلم
۱۷۸	سیستم های پرده عریض
۱۸۲	فصل یازدهم : مرحله فیلمبرداری

۱۸۲	ترکیب گروه تولید هنگام فیلمبرداری
۱۸۹	آماده سازی صحنه برای فیلمبرداری
۱۹۵	فصل دوازدهم : تدوین فیلم
۱۹۵	تدوین چیست؟
۱۹۶	روش های تدوین
۱۹۶	۱. تدوین تداومی (Continuity)
۲۰۴	۲- تدوین غیر تداومی
۲۳۰	انواع برش
۲۳۴	فیلم استاندارد
۲۳۶	گردش کار فیلم پس از فیلمبرداری
۲۳۷	مراحل تدوین فیلم
۲۳۹	انواع برش تصویر و صدا
۲۴۰	کاربرد لوپ (Loop)
۲۴۱	ضبط موسیقی در فیلم
۲۴۲	مرحله میکس اصوات
۲۴۲	تهیه نسخه پخش
۲۴۲	انواع حامل های صوتی فیلم
۲۴۴	فصل سیزدهم : میزانشن (Mise En Scene)
۲۴۵	انواع ارتباط

۲۴۹	:صحنه (Scene)
۲۴۹	 نورپردازی :
۲۵۰	 چهره پردازی و لباس:
۲۵۰	 کنش (Action) و حرکت (Motion):
۲۵۱	 فصل چهاردهم : نظام صحنه پردازی در میزانشن
۲۵۱	 وضعیت بازیگر در انواع صحنه
۲۶۶	 ۲. صحنه گفتگو دار کنش دار (صحنه پردازی متحرک)
۲۷۵	 ۳. صحنه کنش دار بدون گفتگو (صحنه های پر تحرک)
۲۸۵	 فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

امروزه سینما به عنوان موثرترین وسیله ارتباطی، تحولات عظیمی را تجربه می کند. یکی از این تحولات در عرصه همگانی شدن تولید و ساخت فیلم است. نسل جدید تجهیزات ویدیویی از هر کس می تواند فیلمساز بسازد. کما اینکه در حوزه فیلمسازی آماتوری، و به خصوص در برنامه سازی های غیر نمایشی تلویزیونی، عوامل سازنده اغلب چند مهارته هستند. در واقع نیاز به تولید برنامه در جهان ایجاب می کند که هر برنامه ساز یا فیلمساز با تخصص های مختلف این رشته در حد مهارت کارکردن آشنا شود. اما نباید غافل شد که دغدغه سهولت کاربرد تجهیزات و ساده سازی تولید، فقط جنبه اپراتوری فیلمسازی است در حالی که برای رسیدن به سینمایی مطلوب مباحث زیبایی شناسی نه تنها ضروری بلکه مقدم بر مهارت محوری است. کارگردان حلقه وصل این دو محور اساسی در روند ساخت فیلم محسوب می شود.

کتاب **اصول کارگردانی سینما**، ذهنیات و عملکرد کارگردان را در مواجهه با مراحل و موانع دشوار کار مطرح می کند. در این اثر نقش کارگردان در همه زمینه های فیلمسازی اعم از سوژه یابی، تکوین فیلمنامه، انتخاب و هدایت بازیگر و عوامل تولید، میزانشن، دکوپاژ، مونتاژ، اندازه زاویه ها و لنزها و ترکیب بندی ها و دیگر مباحث ساختاری مورد بررسی قرار می گیرد. کتاب حاضر در وهله نخست برای دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی سینما و تلویزیون و برنامه سازان عرصه تولید در شبکه ها و کانال های تلویزیونی تدوین شده است اما در عین حال برای هر کس که به ساخت برنامه یا مطالعه درباره تکنولوژی و روند ساخت فیلم علاقه مند باشد مفید و موثر است.

دکتر محمد رضا گل بهار

مهرماه ۱۳۹۴